

Dziecko trzyletnie powinno wymawiać już wszystkie samogłoski *a, e, o, u, y, i, a, ę*. Choć zdarzać się może, że *e* i *o* będzie zastępowało głoską *a*. Powinno wymawiać spółgłoski:

- *p, b* oraz ich zmiękczenia *pi, bi*
- *ś, ź, ć, dź*
- *s, z, c, dz*
- *k, ki, g, gi, ch*
- *t, d, n*

Pamiętajmy, że aparat mowy rozwija się w różnym tempie i w tym momencie dzieci mogą jeszcze zamieniać głoski *k, ki* na *t, ti*, *g, gi* na *d, di*, a głoski szeregu syczącego *s, z, c, dz* i szeregu szumiącego *sz, ź, cz, dź* na *ś, ź, ć, ź*. Głoski *r* jeszcze nie ma i zastępowana jest głoską *j* lub *l*.

Mowa dziecka staje się już zrozumiała nie tylko dla najbliższego otoczenia. Zdania budowane są z dwóch trzech wyrazów. Są to zdania oznajmujące, rozkazujące, pytające i wykrzyknikowe. Słuch fonemowy ma już na tyle wyrobiony, że wie jak dana głoska powinna brzmieć, choć jeszcze nie potrafi jej powiedzieć. I dzieci poprawiają innych: „nie mówi się *cita*

tylko *cita* (*czyta*)!, nie mówi się *jiba* tylko *jiba* (*ryba*)! Formy gramatyczne wypowiedzi też są jeszcze niepoprawne.

Okres drugiego trzeciego roku życia, zwany okresem zdania, jest przełomowy w rozwoju mowy. Dziecko przyswaja sobie wtedy:

- podstawy systemu leksykalnego, czyli zasób słownictwa czynnego i biernego,
- podstawy systemu gramatycznego języka, czyli budowy grup wyrazów i zdań oraz odmiany wyrazów.

Dalsze lata przynoszą doskonalenie systemu językowego, tzn. zwiększenie zasobu słownictwa i umiejętności stosowania odpowiednich form gramatycznych oraz lepsze odtwarzanie brzmienia wyrazów.